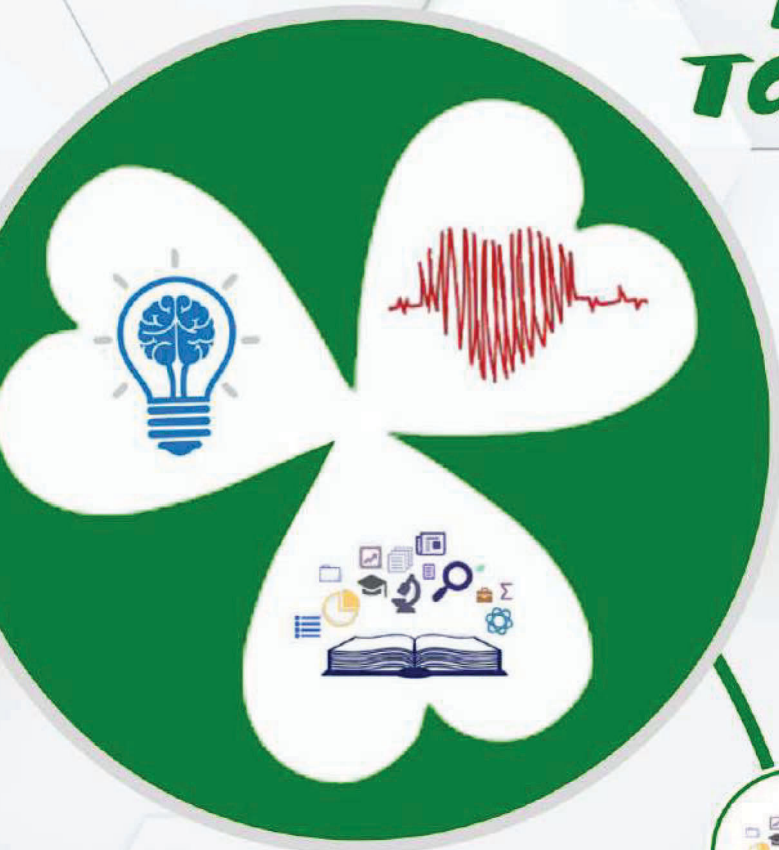

Наукові перспективи
Видавнича група

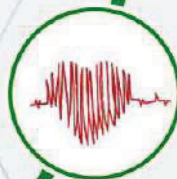
Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№13(31)2023

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Громадська організація «Християнська академія педагогічних наук України»

Громадська організація «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з
духовно-морального виховання»

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру
дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 13(31) 2023

Київ – 2023

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Public organization "Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

Public organization "All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of
Spiritual and Moral Education"

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv", Nutrition Center of
Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

(Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine")

Issue № 13(31) 2023

Kiev – 2023

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13\(31\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13(31))

**«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»:
журнал. 2023. № 12(30) 2023. С. 823**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023
№ 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222**

**Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів
наук з державного управління» (Рішення від 18.09.2023, № 4/9-23)**

*Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології
Наталії Калиновської.*

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Бартенева Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)
9. Гвоздзькевич Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

- Крупіна Л.В.** 228
УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЮ РОБОТОЮ В ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
- Кушнір О.В., Литвинюк Н.Я.** 241
БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА – ЗАПОРУКА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ДОРΟΣЛИХ
- Овчарук В.Г., Полякова О.О., Зубаль М.В., Калашник Д.С., Яковлів В.Л.** 253
МОТИВАЦІЯ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ У СПОРТСМЕНІВ
- Онпиченко О.І., Чернуха Н.М., Сургова С.Ю.** 263
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО РОБОТИ З НАРКОЗАЛЕЖНИМИ В РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРАХ
- Павлюченко М.І., Круть Ю.Я., Сюсюка В.Г., Сергієнко М.Ю., Онопченко С.П., Дейніченко О.В., Кириченко М.М.** 276
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
- Паскаль О.В.** 290
ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ – СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У МАЙБУТНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
- Полівко Л.Ю.** 302
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РУМУНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННИХ ЗМІН
- Процик Г.М.** 312
ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
- Синишина В.М., Осьодло В.І.** 325
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДІАГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Сорокіна С.І., Колодій В.А., Абрамчук О.М.** 338
ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В НАВЧАННІ БІОЛОГІЇ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ
- Телячий Ю.В., Маркова С.В., Сарай Н.І.** 350
ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

УДК 001.89:378.6(477.4В)

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13\(31\)-350-356](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13(31)-350-356)

Телячий Юрій Васильович доктор історичних наук, професор, президент, Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, вул. Кам'янецька, 2, тел.: (096) 534-38-86, <https://orcid.org/0000-0003-0565-2211>

Маркова Світлана Василівна доктор історичних наук, доцент, керівник відділу наукової роботи, професор кафедри соціально-гуманітарної підготовки, Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, вул. Кам'янецька, 2, тел.: (067) 758-82-85, <https://orcid.org/0000-0002-8665-2688>

Сарай Наталія Ізидорівна кандидат економічних наук, доцент, проректор з наукової роботи, професор кафедри підприємництва, торгівлі, логістики та готельно-ресторанної справи, Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, вул. Кам'янецька, 2, тел.: (096) 116-50-68, <https://orcid.org/0000-0001-8646-5084>

ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті проаналізовані окремі напрями розвитку науково-дослідницької компетентності підготовки майбутніх магістрів, зокрема уміння здобувачів вищої освіти (другого – магістерського рівня) готувати публікації з презентацією результатів науково-дослідницької діяльності. Частиною невирішеної загальної проблеми є виявлення педагогічних резервів та шляхів вдосконалення формування науково-дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту в умовах повномасштабної війни російської федерації проти України.

Метою статті є вдосконалення принципів і підходів до науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня заснованих на компетентнісному підході, спрямованих на підвищення ефективності творення публікації з презентацією результатів.

Підтверджено, що ефективний вплив на процес розвитку науково-дослідницької компетентності магістрів, в цілому сприятиме формуванню та розвитку професійних компетентностей. Для здобувача вищої освіти важливо опанувати техніку написання тез, статей, есеїв, що дозволяє презентувати (репрезентувати) проміжні (кінцеві) результати власних

наукових досліджень. Виявлено педагогічні резерви щодо формування науково-дослідницької компетентності здобувачів освіти Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту, зокрема, уміння готувати та створювати публікації з презентацією результатів науково-дослідницької діяльності в наукових, науково-популярних журналах, збірниках наукових праць тощо.

Для вирішення поставлених у статті завдань використано: метод аналізу (елементарний); індукції – для структуризації змісту науково-дослідної компетентності, узагальнення окремих спостережень; аналогії; класифікації – для впорядкування наявного матеріалу та базових принципів; емпіричні методи дослідження, зокрема спостереження, опитування, дослідницька бесіда.

Ключові слова: здобувачі вищої освіти, науково-дослідницька компетентність, Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, стаття, тези.

Telyachyi Yurii Vasyliovych Doctor of historical sciences, professor, president, Khmelnytskyi Cooperative Trade and Economic Institute, Kamianetska St., 2, tel.: (096) 534-38-86, <https://orcid.org/0000-0003-0565-2211>

Markova Svitlana Vasylivna Doctor of historical sciences, associate professor, head of the research department, professor of the department of social and humanitarian training, Khmelnytskyi Cooperative Trade and Economic Institute, Kamianetska St., 2, tel.: (067) 758-82-85, <https://orcid.org/0000-0002-8665-2688>

Sarai Nataliya Izydorivna Candidate of economic sciences, associate professor, vice-rector for scientific work, professor of the department of entrepreneurship, trade, logistics and hotel and restaurant business, Khmelnytskyi Cooperative Trade and Economic Institute, Kamianetska St., 2, tel.: (096) 116-50-68, <https://orcid.org/0000-0001-8646-5084>

FORMATION OF SCIENTIFIC AND RESEARCH COMPETENCES OF FUTURE MASTERS: APPLIED ASPECT

Abstract. The article analyzes separate areas of development of scientific research competence in the preparation of future master's degrees, in particular, the ability of students of higher education (second - master's level) to prepare publications with a presentation of the results of scientific research activities. Part of the unsolved general problem is the identification of pedagogical reserves and ways to improve the formation of scientific and research competence of students of higher education of the Khmelnytskyi Cooperative Trade and Economic Institute in the conditions of a full-scale war of the Russian Federation against Ukraine.

The purpose of the article is to improve the principles and approaches to the scientific research activity of students of the second (master's) level of higher education, based on the competence approach, aimed at increasing the effectiveness of creating a publication with a presentation of the results.

It has been confirmed that the effective influence on the process of development of scientific and research competence of masters will generally contribute to the formation and development of professional competences. For a student of higher education, it is important to master the technique of writing theses, articles, essays, which allows to present (represent) the intermediate (final) results of one's own scientific research. Pedagogical reserves regarding the formation of scientific and research competence of students of the Khmelnytskyi Cooperative Trade and Economic Institute were identified, in particular, the ability to prepare and create publications with the presentation of the results of scientific and research activities in scientific and popular science magazines, collections of scientific works, etc.

To solve the tasks set in the article, the following method of analysis (elementary); induction – for structuring the content of research competence, generalization of individual observations; analogies; classifications – to organize the available material and basic principles; empirical research methods, in particular observation, survey, research conversation.

Keywords: students of higher education, research competence, Khmelnytskyi Cooperative Trade and Economic Institute, article, theses.

Постановка проблеми. Якісна підготовка фахівців економічної сфери має позитивно вплинути на повоєнну відбудову України, допомогти стабілізувати та «перезавантажити» економічну ситуацію. В умовах війни та повоєнної відбудови викладач має навчити здобувача вищої освіти другого (магістерського рівня) викладацьким вмінням і навичкам, та як трансформувати науково-дослідницьку компетентність в процес творення власних наукових продуктів та проєктів.

З початком повномасштабної російсько-української війни в Хмельницькому кооперативному торговельно-економічному інституті підготовка здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти була актуалізована, що знайшло відображення в робочих програмах навчальних дисциплін підготовки магістрів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світлі нашої розвідки інтерес викликають напрацювання М. Головань, щодо ключових дидактичних особливостей формування компетентностей [1, с. 23-30].

На думку Хонга, вся ідея викладання та навчання, заснованого на компетентнісному підході, передбачає необхідність зосередження викладачів на навчанні здобувачів вищої освіти важливості цінувати свій навчальний процес і рефлексувати над ним, що дає змогу розвивати їхні навички в навчанні вчитися та розвивати ключові компетентності [2, с. 27-37].

К. Тушко, С. Маркова, Г. Гусак серед пріоритетних характеристик науково-дослідної компетенції виокремили наступні: сформованість уявлень щодо актуальності сучасних теоретичних та прикладних досліджень; усвідомлення сутності теоретико-методологічних підходів в існуючих наукових галузях; усвідомлення методології наукової галузі, знань щодо закономірностей її розвитку; сформованість готовності застосовувати отримані в професійній діяльності знання; уміння розробляти науковий апарат дослідження; розуміння методології наукового дослідження; використання методів наукового дослідження (прямої реєстрації подій, письмового та усного опитувань); уміння формулювати наукову ідею та виправдовувати або спростовувати її в контексті обраної проблеми; аналітичні вміння; формулювати конкретні відповідні висновки (здатність до рефлексії) та ін. [3, с. 453–460].

О. Штонда, С. Білецька, О. Проскурня слушно наголошують, що «перші наукові розвідки передбачають аналіз бібліографічних джерел, ознайомлення з методами наукових досліджень, формулювання мети та завдань майбутньої наукової праці. В даному контексті особливо актуальною буде співпраця магістранта з науковим керівником щодо вироблення індивідуальної траєкторії навчання з урахуванням когнітивних навичок та освітніх потреб кожного здобувача. Підготовка наукових статей, тез доповідей, участь у конференціях є наступним етапом наукового дослідження. Тут доречно розвивати вміння здобувачів вести дискусії, відстоювати власні наукові переконання, аргументовано захищати результати наукової роботи. З огляду на це варто застосовувати тренінгові методи, організовувати заняття у вигляді «круглих столів», на яких здійснювати обговорення певної актуальної проблеми з виробленням рекомендацій щодо її вирішення [4, с. 105-112].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Частиною невирішеної загальної проблеми є виявлення педагогічних резервів та шляхів вдосконалення формування науково-дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти ХКТЕІ, зокрема, уміння створювати публікації з презентацією результатів науково-дослідницької діяльності.

Метою статті є вдосконалення принципів і підходів до науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня заснованих на компетентнісному підході, спрямованих на підвищення ефективності творення публікації з презентацією результатів.

Виклад основного матеріалу. Підготовка магістрів передбачає опанування низки компетентностей, зокрема науково-дослідницької, соціально-економічної, цифрової, міжкультурної та інших й підвищити спроможність надалі кваліфіковано виконувати завдання або роботу.

Випускники Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту за освітнім рівнем магістр у повоєнний період повинні вміти приймати рішення; вибирати стратегію діяльності з урахуванням нових викликів, наукових та культурних досягнень; реальної суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації; мати здатність критично осмислювати професійні проблеми та визначати ключові потреби.

Спільно з працівниками відділу наукової роботи Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту та студентським Віче було проведено опитування, інтерв'ювання та дослідницькі бесіди з метою розуміння організаційних та методичних проблем підготовки здобувачами вищої освіти інституту наукової доповіді, тез конференції, статті.

Уміння створювати публікації з презентацією результатів науково-дослідницької діяльності було актуалізоване та втілене на практиці в Хмельницькому кооперативному торговельно-економічному інституті упродовж 2022–2023 н.р. Протягом згаданого періоду було проведено п'ять наукових зібрань. Як-от, I Всеукраїнська науково-практична конференція «Дискурс кооперативної освіти, науки і практики у рефлексіях ХХІ ст.»; Всеукраїнська науково-практична конференція «Хмельниччина в умовах війни росії проти України»; Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні технології маркетингу і менеджменту в умовах трансформаційних змін»; VII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Актуальні проблеми сьогодення у сфері фінансів, обліку та аудиту»; Всеукраїнська науково-практична конференція «Перші красномовці читання в пам'ять професора Лева Баженова». До участі у конференціях були долучені здобувачі вищої освіти (першого та другого рівнів). Здобувачами освіти інституту та фахового коледжу за сприяння, консультування, допомоги педагогічних, науково-педагогічних працівників було підготовлено 60 виступів; 49 статей та тез (на внутрішніх наукових зібраннях).

11 травня 2023 р. відбулася Дев'ятнадцята науково-практична конференція студентів закладів вищої та фахової передвищої освіти Укркоопспілки «Інноваційні процеси і їх вплив на ефективність діяльності підприємства» на базі Львівського торговельно-економічного університету в режимі відеоконференції. Свій науковий талант, відповідні компетентності гідно представили студенти Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту та Хмельницького кооперативного фахового коледжу ХКТЕІ: Дмитро Главацький (гр. ПТБ(б)-21), тема публічного виступу «Вплив інноваційних технологій на розвиток підприємств роздрібної торгівлі» (науковий керівник к.е.н., доц., проректор з наукової роботи Н. Сарай); Максим Солтис (гр. ПТБ(б)-21) – «Інновації у транспортній логістиці та зміна пріоритетів вітчизняних перевезень в умовах війни» (науковий керівник. к.е.н., завідувач кафедру

підприємництва, торгівлі, логістики та готельно-ресторанної справи Н. Сапотницька); Гринчишина Вікторія (ГРС(мб)-931) – «Діяльність туристичних підприємств в умовах війни: маркетингові інновації» (науковий керівник – д.е.н., доц., проф. кафедри маркетингу та менеджменту Г. Заячківська); Дарія Кучер (ПР(мб)-21) – «Інноваційні процеси та їх вплив на ефективність діяльності підприємства: юридичні аспекти» (науковий керівник, к.ю.н., ст. викладач кафедри права та публічного адміністрування В. Осмолян).

Впродовж 2022–2023 н. р. здобувачі освіти другого (магістерського) рівня також вдало презентували результати своїх наукових пошуків на науково-практичних форумах, у яких Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут виступав як співорганізатор. Зокрема, молоді науковці брали активну участь у таких заходах: VIII Всеукраїнській молодіжній науково-практичній інтернет-конференції «Наука і молодь в XXI сторіччі» (Полтава, Полтавський університет економіки і торгівлі, 30 листопада 2022 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Якість та безпечність продукції у внутрішній і зовнішній торгівлі й торговельне підприємництво: сучасні вектори розвитку і перспективи» (Полтава, Полтавський державний аграрний університет, 15 лютого 2023 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених і студентів «Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні» (Львів, Львівський торговельно-економічний університет, 2 березня 2023 р.); I Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення» (Львів, Львівський торговельно-економічний університет, 1-2 червня 2023 р.).

Для здобувача вищої освіти було важливо спочатку опанувати техніку написання тез, статей, що дозволило презентувати (репрезентувати) проміжні (кінцеві) результати власних наукових досліджень (відділом наукової роботи інституту) було розроблено пам'ятку: «Як підготувати наукову статтю?».

Варто зауважити, що аналіз підготовки, презентації наукових доповідей, тез, статей показав, що здобувачі освіти не завжди вміють стисло викласти головну ідею виступу (доповіді). Типовим мовним недоліком залишається суржик: *на кінець (отже); примінити (застосувати); в кінці кінців (зрештою)* та ін. Окремі тези були переповнені займенниками та частками (мають переважати іменники, дієслова, прикметники). Здобувачі освіти не завжди послуговуються дієсловами у формі теперішнього часу (*розглядається, спостерігається, досліджується*); часто використовують дієслова наказового способу, що є не доречними у наукових текстах. Також зустрічаються калькування з російської мови (*розмір статті – обсяг статті; розповсюдження інформації – поширення інформації*). Інколи здобувачі вищої освіти використовують новотвори, натомість характерними

для наукових текстів мають бути стійкі дієслівно-іменникові сполуки (*брати участь, дотримуватися вимог, надавати слово, ставити запитання*). У текстах статей досить часто зустрічаються запозичені слова, які мають відповідники українською мовою.

Опитування та дослідницькі бесіди підтвердили необхідність додаткової роботи у згаданому напрямі, як-от проведення тренінгу: «Як підготувати доповідь (виступ) на науковому зібранні та написати тези конференції?».

Висновки. Підсумовуючи, зауважимо, що формування науково-дослідницької компетентності здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є необхідним і важливим підґрунтям для проведення ними наукових досліджень, оскільки забезпечує здатність до аналізу та синтезу наукової літератури в галузі професійної діяльності; вміння оптимально обирати методи наукових досліджень; навички логічного та аргументованого письмового й усного мовлення. Ефективний вплив на процес розвитку науково-дослідницької компетентності магістрів в цілому сприятиме формуванню та розвитку професійних компетентностей.

Література:

1. Головань, М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду [Текст]. Вища освіта України. 2008. № 3. С. 23-30.
2. Hong, W. (2012). An International study of the changing nature and role of school curricula: from transmitting content knowledge to developing students' key competencies'. *Asia Pacific Educational Review*. 13(1), 27-37.
3. Тушко К.Ю., Маркова С.В., Гусак Г.В. Науково-дослідна компетенція здобувачів освіти. Журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). № 10(28) 2023. С. 453–460.
4. Штонда О. Г., Білецька С. А., Проскурня О. І. Формування дослідницької компетентності магістрів педагогічних університетів у процесі науково-дослідної практики. Наукові записки кафедри педагогіки. 2022. № 51, С. 105-112. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-51-12>. (дата звернення: 10.09.2023).

References:

1. Holovan', M.S. (2008). Kompetentsiya i kompetentnist': dosvid teorii, teoriya dosvidu. [Competence and competence: theory experience, theory of experience]. *Vyshcha osvita Ukrainy - Higher education of Ukraine*. 3, 23-30 [in Ukrainian].
2. Hong, W. (2012). An International study of the changing nature and role of school curricula: from transmitting content knowledge to developing students' key competencies'. *Asia Pacific Educational Review*. 13(1), 27-37.
3. Tushko, K.Yu., Markova, S.V. and Husak, H.V. (2023). Naukovo-doslidna kompetentsiya zdobuvachiv osvity. [Scientific and research competence of education seekers]. *Zhurnal «Perspektyvy ta innovatsiyi nauky» (Seriya «Pedagogika», Seriya «Psychologiya», Seriya «Medytsyna») – Magazine "Perspectives and Innovations of Science" ("Pedagogy" Series, "Psychology" Series, "Medicine" Series)*. 10 (28), 453–460 [in Ukrainian].
4. Shtonda, O.H., Bilets'ka, S.A. and Proskurnya, O.I. (2022). Formuvannya doslidnyts'koyi kompetentnosti mahistriv pedagogichnykh universytetiv u protsesi naukovo-doslidnoyi praktyky. [Formation of research competence of masters of pedagogical universities in the process of research practice]. *Naukovi zapysky kafedry pedagogiky – Scientific notes of the department of pedagogy*. 51, 105-112. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-51-12> (accessed September 10, 2023).